

SALVADOR CARDUS

Per a després d'una guerra

S'ha recordat aquests dies que quan comença la guerra s'acaba la informació i és l'hora de la propaganda. I no pas per l'existència de controls i censure, que n'hi ha, o per la manipulació de dades, que també hi és. Però passa que el context de tensió i barbàrie que configura qualsevol guerra força, els uns, a buscar el vist-i-plau de l'opinió pública de la qual depenen, i els altres, a procurar de donar sentit a una confrontació que necessita bons molt bons i dolents molt dolents per poder ser païda. Per tant, la guerra convida al silenci, no pas còmplice sinó prudent. Encara que la ponderació i la mesura, en temps de guerra, no s'escolten sinó que s'interpreten amb aquella radicalitat que fa del qui no és un incondicional, un traïdor.

En el cas de Kosovo, per a més complicació, els bàndols són clars i hi ha hagut raons humanitàries indiscutibles: el genocidi serbi contra els albanokosovesos és comprovat i, a l'altra banda, hi ha el món democràtic occidental, el nostre, en pes. I aquest punt de partida complica encara més els matisos. Però, certament, els matisos hi són, i si no és ara l'hora de parlar-ne a fons, perquè no en tenim prou informació, perquè no poden ser escoltats, perquè són inoportuns, ja en parlarem després.

No insistiré en el camí que ha portat a la guerra i en la incompetència culpable demostrada pels països occidentals a l'hora d'evitar-la. Però sí que vull assenyalar dos fets que, per mi, són incomprendibles. De l'una banda, em sembla tan poc explicable la manca de previsió dels aliats respecte a l'esperable èxode d'habitants de Kosovo i la necessitat d'atendre refugiats que el fet m'omple de suspicàcies. Si els senyors de la guerra que ho tenen tot previst, que compten amb uns pressupostos que comencen a gastar abans que ningú els hagi aprovats, és possible que no tinguessin pressupostats els camps de refugiats? Si tenen fotos precises dels objectius militars, de les mansions particulars i d'estiu dels dictadors, de totes les antenes de ràdio i televisió, no havien pensat que calia protegir els camins de fugida ni havien buscat les espla-

nades on es podria establir aquesta pobra gent?

De l'altra, no puc evitar de fer algunes consideracions sobre el cost de la guerra i sobre la indústria que en viu. Ja abans que esclatés la guerra, no trobava explicable que a l'estat espanyol hi hagués més pressupost per a la recerca militar que no per a la civil. Però ara trobo gravíssim que el combustible que gasta en una sola sortida un avió en aquesta guerra costi tres milions de pessetes. I cada bomba, cinc milions. Trobo immoral que, en la celebració dels cinquanta anys de l'OTAN, les principals empreses d'armament hagin format part del comitè organitzador en canvi de substancioses aportacions econòmiques. Com si s'encarregués a les empreses tabaqueres la publicitat d'una campanya antitabac...

La qüestió és: quins mecanismes de control tenim per a saber que la guerra que es fa és la "millor" que es pot fer? És a dir, es fa la guerra més barata que es pot fer? És la més ràpida i eficaç? S'hi fan experiments armamentístics? Els militars tenen instruccions clares sobre els límits de la seva acció, o tenen *barra lliure* per actuar? Quines garanties ens dóna l'OTAN que les seves decisions responen a l'interès general?

Finalment hi ha la pregunta que es fa la gent del carrer, entre ingènua i cínica: per què ha de ser pitjor moralment i políticament planificar un magni-

cidi d'un dirigent culpable, d'aquells que abans finançava la CIA, que planificar i portar a terme tota una guerra de la qual no se sap el final i que fa centenars de víctimes innocents?

Naturalment, tot això són preguntes per a després de la guerra. Tot i que sempre havia sentit dir que abans d'actuar, cal reflexionar, de fa temps que he vist que en el món de veritat, primer s'actua i després es reflexiona. Per això, fins i tot quan els efectes col·laterals comencen a ser més greus del previst, els mitjans de comunicació s'apressen a mostrar algun nou aspecte de la barbàrie sèrbia, no fos cas que ens estovéssim i preguntéssim abans d'hora. Facin, facin, si us plau. Les preguntes ja les farem després.

Sociòleg

"Els militars tenen instruccions clares sobre els límits de la seva acció, o tenen 'barra lliure' per actuar? Quines garanties ens dóna l'OTAN que les seves decisions responen a l'interès general?"